HELYI KIADÁSOK

HELYI (MEGSZÁLLÁSI) KIADÁSOK, MAGÁNPOSTÁK GYŰJTŐINEK
SZAKCSOPORTJA

IX. évfolyam 2. szám 2010. július

Készítette: FILEP LÁSZLÓ

Az 1938. november 15.-én Érsekújváron írott csehszlovák díjjegyes levelezőlapot csehszlovák bélyegekkel egészítették ki, összesen 5,20 Kčs értékben, mely a csehszlovák postai díjszabás szerint bőségesen elegendő az ajánlott levelezőlapra. A lapot azonban csak november 21.-én akarták postára adni Rimaszombaton, ám ekkora lejárt a „türelmi időszak”, a csehszlovák bélyegek érvényüket vesztették, ezért a lapot egy magyar 10 filléres bélyeggel bérmentesítették, az 'ajánlott' jelzés törlése mellett.

Cikk a 2-3. oldalakon!

Vezetőségválasztás*

A MABÉOSZ „VISNYA SÁNDOR” Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának részeként működő *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja* a Szakosztály éves tisztújító taggyűlésén választotta meg vezetőségét. A vezetőségválasztás már több alkalomra tervbe volt véve, de mivel a Szakcsoport 19 tagjából minimum 10 fő jelenléte szükséges, ezért eddig a megjelentek létszáma sosem volt elég a határozatképességhez.

Mivel a Szakosztály 2010. május 13-ára hirdetett éves taggyűlése határozatképtelen volt, ezért a megismételt taggyűlésre 2010. május 27-én, csütörtökön 15 órakor, a Magyar Bélyeggyűjtők Házában került sorra, az eredeti napirendi pontokkal, a jelenlévők létszámától függetlenül határozatképességgel – ekkor választotta meg a Szakcsoport is vezetőségét. A Szakcsoport jelenléti íve szerint a 19 tagból 8 tag jelent meg, mely a megismételt taggyűlésre vonatkozó szabályok szerinti határozatképességnek megfelelt.

A Szakosztály jelölőbizottsága: SZÜCS KÁRoly (aki a Szakcsoportot képviselte) és KARDHORDÓ KÁLMÁN gyűjtötte össze a Megszállási Szakcsoport vezetőségére a javaslatokat, melyek alapján a Szakcsoport jelenlévő tagjai leadhatták szavazataikat. A jelölőlista ismertetése után FILEP LÁSZLÓ – mivel az egyik elnökjelölt csak úgy tudta vállalni a jelöltséget, hogy munkája miatt sok időt kell külföldön tölteni – azt a javaslatot tette, hogy a vezessük be a Szakcsoportnál a társelnökséget. A javaslat elfogadása után a Megszállási Szakcsoport jelenlévő tagjai a következő vezetőséget választották meg:

Társelnökök: BARABÁSSY MIKLÓS (8) és DR. SZIGETI LAJOS (6)

Titkár: DR. BODOR MIHÁLY (8)

(Zárójelben a leadott 8 érvényes szavazatból az egyes jelöltekre eső szavazatok száma.)

A Megszállási Szakcsoport megválasztott társelnökei egyben a Szakosztály vezetőségének is tagjai. A megválasztott vezetőségének következő feladata, hogy kidolgozza a Szakcsoport *Működési szabályzatát* és *Munkaprogramját*, melyet a szeptember 2-i szakosztályi összejövetelen kell a tagság elé terjeszteniük.

A megválasztott vezetőségnek gratulálunk és munkájukhoz sok sikert kívánunk!

* A Szakcsoport vezetőségválasztását is magába foglaló éves szakosztályi tisztújító taggyűlés jegyzőkönyvét a *Bélyegy* 2010. júniusi száma közli. *-efel-*

---------- o ----------

Ez is megszállás!

A **HELYI KIADÁSOK** 2010. februári száma címlapján közölte egy levél képét, „Ez is megszállás!” címmel. Mivel a helyi és megszállási kiadások gyűjtőinek körében időnként felmerülő kérdés, hogy a VISSZATÉRÉSEK postái beletartoznak-e gyűjtési körünkbe, szeretném kifejteni véleményemet.

Természetesen, először is szeretném leszögezni – mindenki azt és úgy gyűjt, amit és ahogyan akar! Azonban, annak megállapítása, hogy egy-egy gyűjtési terület hová is tartozik, esetenként eléggé nehéz. Maradjunk csak most a saját házunk táján: a *Helyi (megszállási) kiadások, magánposták gyűjtőinek szakcsoportja* a „VISNYA SÁNDOR” Hagyományos Gyűjtői Szakosztályának részeként működik.

Szakmai besorolása szerint a Hagyományos Gyűjtői Szakosztály a küldeményekkel is foglalkozik – de nem postatörténeti szempontból. Igen ám, de a VISSZATÉRÉSEK postái bizony nagyon is postatörténeti dokumentumok! Ellentmondás? IGEN!

Vagyis …, inkább … NEM! Akkor hogy is?

A FIP Hagyományos Filatéliai Bizottság által kiadott SREV 3. § 1. bekezdés: „Anyagok, melyek – többek közt – a hagyományos filatéliához tartozhatnak (lásd GREV 3.2). 2. pont: Postabélyegek, akár használatlanul, akár használtan, egyesével vagy összefüggően, továbbá borítékon levő bélyegek, postai nyomtatványok, **vegyes bérmentesítések más országokkal**, stb.” Mint látható a kiemelésben, a vegyes bérmentesítések más országok bélyegeivel egyértelműen a hagyományos gyűjtési területhez van besorolva – és bizony a VISSZATÉRÉSEK egyik markáns jellemzője a használt – szabályos, vagy sokszor szabálytalan – vegyes bérmentesítés, melyek a környező országoktól 4 lépésben visszaszerzett területek ***megszállásakor*** keletkezhettek. A címlapon egy különleges Felvidéki Visszatérés levelezőlap képe.

Ugyancsak a SREV 3. § 2. bekezdés 7. pontja: „Egyéb gyűjtemények speciális szempont szerint […]” – vagyis a speciális VISSZATÉRÉS gyűjtemény szintén a hagyományos gyűjtési területhez van besorolva.

Miután tisztáztuk a VISSZATÉRÉSEK helyzetét, térjünk vissza a konkrét levélhez:

Nyomtatvány-boríték a jászói postahivatalnak címezve, Szepsi postahivatala által visszaküldve: „Jászó község még megszállás alatt van” kézírásos, ’lebegősen’ felragasztott feljegyzéssel Budapestre, ott címnyomozás után visszakézbesítve. „Jászó község még ***megszállás*** alatt van” – ennél jobban már nem lehet felhívni a figyelmet arra, hogy ez bizony megszállás! *Filep László*

A következő 2 cikk, BARABÁSSY MIKLÓS „Az 1919-es megszállás filatéliája a német bélyegvizsgáló szempontjából” című, 2010. március 4-i előadásának és DR. SZIGETI LAJOS „Magyarország megszállási bélyegei összefoglaló felsorolás” című könyvének az április 1-i összejövetelen elhangzott bemutatása írásos formában. Ez a két előadás a helyszínen, illetve az interneten is olyan vitát generált, hogy a *Bélyeg* egy korábbi számában mindkettő közlésre kerül. Ismételt közlésének oka,hogy a Szakcsoport müködési köre tematikájának közlése a **HELYI KIADÁSOK**ban teljes legyen. *A szerkesztő*

---------- o ----------

Az 1919-es megszállás filatéliája a német bélyegvizsgáló szempontjából

A bemutató célja az, hogy tisztázzuk és elhatároljuk az igazi filatéliai anyagot az oda nem tartozóktól, ezt széles körben nyilvánosságra hozzuk, és mint alapművet, teljes mellszélességgel képviseljük. Ebben a cikkben megpróbálom összefoglalni az elmondottakat, kibővítve a hozzászólások és kritikák indíttatta kiegészítésekkel.

Bevezetés képen szeretném aláhúzni:

1. ez egy vitaindító a filatéliai anyag elhatárolására, mert az autodidakták közül sokan tévútra kerültek, úgy belföldön, mint külföldön;
2. minden, ami magára a bélyegvizsgálatra vonatkozik, a német BPP szabályzat előírásai szerint lett bemutatva, ami a világ egyik legszigorúbb szabályzata, de ettől természetesen el lehet térni.

Alapfogalmak

A klasszikus filatélia keretein belül bemutatható anyag a FIP szerint (http://www.f-i-p.ch/ SREV ART. 3):

- a postai értékcikkek teljes története, keletkezésüktől minden előállítási hibáig, ezek felhasználása, stb;
- állami és magánposta vagy szállítóvállalat értékcikkei;
- perfinek, postahivatali ragjegyek, csomagcímkék, cenzúrabélyegzők stb, ha ezek az értékcikkekről bemutatott történetet támasztják alá;
- a posta kárára gyártott hamisítványok;
- egyéb hamisítványok, újnyomatok csak az eredetivel való összehasonlításként;
- bélyegkiadás fejlődése;
- bélyegnyomtatás tanulmányozása (papír, fogazás, gumizás, színek, hibás felülnyomatok);
- ívrekonstrukció;
- bizonyos alkalmakra időzített kiadások: bélyegnap, vásár, rendezvények, karácsony stb;
- stb. (számunkra nem releváns egyéb anyag)

Bélyeglexikon, 1988:

- ***filatéliai elem:*** *filatéliai gyűjteményekben való elhelyezésre alkalmas és méltó, a választott gyűjtési terület (téma) kifejtésében részt vevő, a gyűjteményt felépítő, postaforgalommal, bélyeggel szoros kapcsolatban levő darabok* […] *gyűjtőneve.*

- ***filatéliai darab:*** *minden olyan filatéliai és parafilatéliai érdekességű és értékű* […] *postai értékcikk, nyomtatvány, vagy minden postatörténeti dokumentum…*
- ***postai értékcikk:*** *postaszervezet által kibocsátott, forgalomba hozott, ill. felhasznált,* […] *postai monopóliumot képező árucikk…*
- ***bélyegvizsgálat:*** *tevékenység, melynél a bélyegszakértő egy bélyeget, levelet vagy más filatéliai darabot, dokumentumot valódiság, javítás vagy minden egyéb minőségi tulajdonság, értékcsökkenés megállapítása céljából* […] *megvizsgál…*

A bélyeglexikon meghatározásai nagyban megegyeznek a korabeli német meghatározásokkal. Ezek mára kissé finomodtak, és főként a 'bélyeg' helyett a 'postai értékcikk' elnevezést használják.

Mindebből kiindulva én a megszállási filatéliát a következő meghatározással tudom kifejezni: *A filatélia tárgykörébe azok a postai értékcikkek tartoznak, melyek a postai bevételeket növelték, esetleg postai szolgáltatások ellenértékeként jutottak forgalomba. Ezek a posta tulajdonában lévő, még eladásra nem került vagy visszaszerzett postai értékcikkek, amelyek felülnyomása értékesítésük előtt, postai érdekből, postai megrendelésre történt.*

Az 1919-es megszállás filatéliája ezek szerint a következőképpen osztályozható:

1. Hivatalos helyi kiadások

Arad, Szeged, Bánát-Bácska, Debrecen, Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Baranya, Zágráb, Fiume, Prága, Nyugat-Magyarország (számomra kérdéses: Bélabánya, Lendvavásárhely, Muraszerdahely, Perlak, Rózsahegy, Szakolca)

Arad *Szeged* *Debrecen I.* *Debrecen II.* *Temesvár* *Baranya I.*

2. Tisztázatlan filatéliai anyag

Villányi provizórium, Homokbálványosi portó-provizórium, Homokos/Fehértemplom provizórium, Zombori portó provizórium, Somoskőújfalui kényszerbélyegzés, Pécsi portó-provizórium, stb.

Villányi provizórium *Homokos/Fehértemplom provizórium* *Zombori portó-provizórium* *Pécsi portó-provizórium*

3. Katonai vagy egyéb törvénytelen alkalmi felülnyomatok reklám-, hatalmi kényszer, népszerűsítés stb. céllal anélkül, hogy a posta részt vállalt volna

benne. Ezek a bélyegek postán futottak is lehetnek. Szerintem a filatélia területéhez való tartozásuk nem igazolt, sőt idegen, viszont a történelmi kor tartozéka.

Újságírók *Ada* *Bácsszenttamás* *Zombor* *stb.*

4. Csalások, csinálmányok és hamisítások
   Ez az a csoport, amikor a posta tudta nélkül, sőt törvényellenesen, mások megtévesztésére, vagy csak élvezetből gyártanak különlegességeket. Ez még akkor is elitélendő, ha a posta figyelmét elkerülve megjárta a postát.
   A posta felülnyomás nélkül eladott, vagy erőszakkal eltulajdonított értékcikkeit magánkezdeményezők különböző jelekkel, betűkkel látták el. Postai értékesítésre felülnyomott formában sosem került sor. **Nem filatéliai anyag!**

Borosjenő, Budapest, Pétervárad, Csáktornya, Pancsova, Újvidék, Pártosfalva, Zimony, Occupatione Italiana, Gyanafalva, Bécs, Nagyszeben, Érsekújvár, Budweiss, Skalitzer sorozat, Republika Československá, Igló, Brünn stb.

Budapest *Csáktornya* *Pártosfalva* *Gyanafalva* *Bécs* *Nagyszeben*

Filatéliai elemek: postai értékcikkek, tervezetek, próbanyomatok (lásd a www.bpp.de oldalon, a *Philatelistische Begriffsbestimmungen* szerint):

1. Tanulmányok: a kinyomtatandó postai értékcikkek tervezetei lehetnek. Gyakran a bélyegméretnél nagyobb formátumban kerülnek bemutatásra, kinyomtatásra. Ezekből esetenként privát nyomatok is készülnek, de nem kerülnek hivatalos kiadásra. Példaként a temesvári tanulmányokat említem:

2. Ívpróbák, nyomáspróbák
   Különböző papírra, különböző színekkel, a hatás tanulmányozására,

a színhatások megállapítására a tényleges kiadás előtt készült nyomatok.

3. Géppróbák: a nyomógépek beállítása, nyomási minőség ellenőrzésére készült nyomatok, melyekkel a gépet ellenőrzik. Gyakran használtak különböző üres papírokat vagy felül-nyomásra nem szánt bélyeg-íveket.

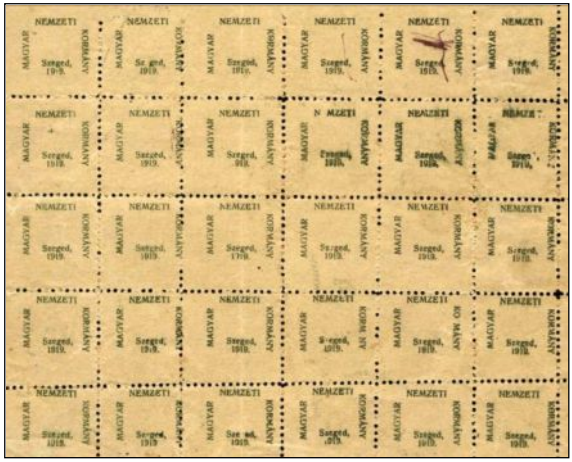

4. Essay-k, postai megrendelésre készült különböző minták nyomatai a legmegfelelőbb kiválasztása érdekében

5. Próbanyomatok: a gyártás előtt készült (felül-)nyomatok, a felülnyomóforma, esetleg az alapbélyeg vagy a felülnyomat színének ellenőrzésére, ívpróbák tanulmányozására

6. Postai értékcikkek. A postai forgalomnak szánt kiadások. Előfordult, hogy kinyomásuk után ezek valamilyen okból mégsem kerülhettek forgalomba. Esetünkben politikai okok miatt:

A 2-6. pontok alattiak a BPP szerinti meghatározások. Ezekben az esetekben a szakvélemény, attesztálás indokolt és helyes.

A következőkben még néhány fontos meghatározást idézek a Bélyeglexikonból, kiegészítve a BPP erre vonatkozó előírásaival, és néhány példát mutatok be a megszállási filatélia területéről.

1. ***makulatúra:*** *rosszul sikerült nyomat, használhatatlan nyomdai selejt,* […] *megsemmisítésre ítélt hibás értékcikknyomat.* […] *Gyűjtői értékük csekély,*

bár […] *gyakran érnek el érdemtelenül magas árat.*

Ha csalárd módon, megsemmisítés helyett került gyűjtői forgalomba, akkor a BPP szerint nem attesztálható.

2. ***utánnyomat:*** *megváltoztatott vagy újonnan elkészített nyomóeszközzel* […] *nyomott, bérmentesítésre már érvénytelen filatéliai cikk.*

A megszállási bélyegekre vonatkoztatva az utánnyomás nem más, mint hivatalos igazolás nélküli, közönséges hamisítvány. Ilyen lehet például az aradi szűk felülnyomat:

Összefoglalás:

1. Az értéknövelés és komoly gyűjtés érdekében szükséges a ’filatéliai elem’, ’filatéliai darab’ elkülönítése a csinálmányoktól. A nem filatéliai anyag kiállításokon nem mutatható be, értéke pedig a hamisítványokéval egyenlő.
2. A magyar megszállás bizonyítottan elfogadott, a filatélia tárgykörébe tartozó kiadásai: Arad, Szeged, Debrecen, Temesvár, Baranya, Temesvár, Bánát-Bácska, Nyugat-Magyarország, úgyszintén az erdélyi Kolozsvár és Nagyvárad (Regatul) kiadások.
3. Nagyon helytelennek találom, ha egy elismert bélyegszakértő olyan bélyegeket is eredetinek szignál vagy attesztál, amelyről még nincs egyértelműen bebizonyítva a filatéliához való tartozása. Így a gyűjtőknek törvénytelenséget, sőt csalást tüntet fel elfogadhatónak vagy filatéliai darabnak.
4. A becsületes, de nem kompetens gyűjtők védelmében helyesnek találnám, ha az irodalmi összefoglalókban, katalógusokban, árveréseken az úgynevezett magánkiadásokat nem a megszállási bélyegek között, hanem külön fejezetben, mint az irodalmat, parafilatéliát, régi pénzt vagy gyufacímkét tárgyalnák, árulnák, elkerülvén ezzel, hogy összemosódjon a filatéliai érték a „Csipkerózsikákkal”.
5. Vannak olyan kiadások, melyekről még nem tisztázott az, hogy a filatéliához vagy a magánfelülnyomatok kategóriájához tartoznak. Ezek gyűjtőinek javaslom, alkossanak kutatócsoportokat, és ha sikerül egyértelműen bizonyítaniuk anyaguk hovatartozását, akkor természetesen át lehet ezeket is csoportosítani.

Barabássy Miklós

MAGYARORSZÁG
MEGSZÁLLÁSI BÉLYEGEI

összefoglaló felsorolás
című könyv bemutatása

A bélyeggyűjtők számára a katalógus – egyfajta megközelítésben – tulajdonképpen nem más, mint egy olyan segédeszköz, amely lehetővé teszi, hogy az adott témakörhöz tartozó legalapvetőbb ismereteket megszerezhessük. Ezek közül is talán a legfontosabb az, hogy tudjuk, milyen bélyegek tartoznak a gyűjtési területünkhöz. Így a katalógus segítségével képesek vagyunk nyomon követni azt, hogy az adott kiadásból mely bélyegek szerepelnek a gyűjteményünkben, s melyeket kell (lenne jó) még megszereznünk.

Azok, akik a megszállás bélyegeket már 30-40 évvel ezelőtt is gyűjtötték, nagyon jól tudják azt, hogy mit jelent, ha egy-egy területről hiányzik az ilyenféle segédeszköz. Mindnyájan találkoztunk kézzel, vagy jó esetben írógéppel készített, s csak többé-kevésbé hitelesnek tekinthető sokszorosított útmutatókkal, amelyeken ilyen-olyan formában mutatták be, esetleg értékelték egy-egy megszállási kiadás bélyeganyagát.

Volt ugyan néhány területről – sokszor igen részletes – monográfia, leírás, amelyek még a második világháború előtt készültek, de ezek egy része nem jelent meg magyarul, vagy alig lehetett hozzájuk férni. Gondolok itt DR. SZALAY BÉLA Nagyszebenben német nyelven megjelent monográfiájára, amely talán még mai is a legátfogóbb képet adja a Kolozsvár-Nagyvárad bélyegkiadásokról. Egyik-másik jobb könyvtárban, vagy idősebb bélyeggyűjtőnél meg lehetett találni DR. WEINERT GYŐZŐ munkáját, a Donau-Post Urmsturzkatalog-ot, vagy JÁSZAI EMÁNUEL JÁNOS és SZÉKELY SÁNDOR katalógusait, DR. ÁCS JENŐ szegedi bélyegeket bemutató munkáját, SZABÓ-ANTAL JENŐ Baranya-bélyegekkel foglalkozó cikkét, s végül, de nem utolsó sorban BIRÓ MARCEL könyve, a debreceni ZONA bélyegek monográfiája is ide sorolható.

Később – a '80-as évek közepétől – elsősorban SURÁNYI LÁSZLÓ, VISNYOVSZKI GÁBOR, PÁKOZDI LÁSZLÓ munkásságának köszönhetően, főleg a – sajnálatosan eltűnt – Philatelica c. szakfolyóiratban, és a mindenki által csak „*feketekönyv*"-nek nevezett Magyar Bélyegek Kézikönyve című munkában találkozhattunk a megszállási bélyegeket érintően egy-egy részterülettel. Természetesen azt sem szabad elfelejteni, hogy az elmúlt években már – igaz meglehetősen szűkös formában, s jó néhány hibával, de – a Magyar Posta és Illetékbélyeg Katalógus is említést tesz ezekről a bélyegekről. Végül, de nem utolsó sorban nem felejtkezhetünk meg FLASCH DEZSŐ tevékenységéről, aki a **HELYI KIADÁSOK** című lap szerkesztésével és a benne megjelenő cikkeivel, nagyon komoly segítséget nyújtott a megszállási bélyeget gyűjtők táborának.

Számomra, még az előbb említett munkák ismeretében is, komoly hiányérzetet jelentett az, hogy nem volt a megszállási bélyegekkel foglalkozó katalógus. Ennek kapcsán, vagy tíz évvel ezelőtt vetődött fel bennem először, hogy célszerű lenne egy olyan anyagot összeállítani, amely egyfajta teljességre törekedve, felsorolja mindazon napvilágot látott kiadásokat, amelyek a megszállási bélyegek témakörbe tartoznak. Flasch Dezső lelkes támogatója volt az ötletemnek, sőt a 2005 telén bekövetkezett halálát megelőző nyáron, át is nézte – lektorálta – az akkorra elkészült első változatot, amivel nagyon sok megfontolandó ötletet is adott a további munkához. A jelenlegi változatnak ez adja a gerincét. Erre hivatkozva, s emléke előtt tisztelegve szerepel az ő neve lektorként a könyvben. Ugyancsak komoly segítséget kaptam a könyv készítése során DR. BODOR MIHÁLY és BARABÁSSY MIKLÓS barátaimtól is. Nélkülük a könyv szerkesztése sokkal silányabb lenne, s jó néhány bélyegkép sem szerepelne benne.

Mint említettem már, egyfajta teljességre törekedtem, s nem is katalógus, hanem egy *összefoglaló felsorolás* elkészítése volt a célom. Főleg azért, mert tudtam, hogy egy katalógus kritériumainak ez a munka nem felel meg. Igaz ugyan, hogy a bemutatott bélyegek szinte mindegyikét láttam, vagy a saját gyűjteményemben szerepelnek, esetleg – általam minden tekintetben hitelesnek tekinthető – szakirodalom, cikk, említést tesz róluk. De, a szakirodalmak zöme többszörös áttételen, sokszor kézírás vagy fénymásolt formában jutottak el hozzám, s így nem tudtam hitelt érdemlően bizonyítani azt, hogy kitől, hol és mikor kerültek publikálásra.

Természetesen a teljességre törekvés azt is jelentette, hogy az anyag *soha nem lett kész*, hiszen folyamatosan ismertem meg olyan bélyegeket, kiadványokat, amelyek az addig elkészült munkában nem szerepeltek.

A teljességre való törekvés néhány általam nagyra becsült kolléga részéről egyfajta ellenkezést váltott ki. Ugyanis, én abból indultam ki, hogy nem csak a „*hivatalos*" kiadásokat, hanem a „*katonai*- és *magánjellegű*" készítményeket, sőt a gyűjtők körében ismert, s albumokban őrzött, tartott „*spekulációs*" szándékkal piacra dobott bélyegeket is célszerű lenne feltüntetni. Természetesen megjelölve azok keletkezési körülményeit. Volt, aki azt mondta, hogy egy ilyen könyv, a táptalaja lehet egyfajta új hamisítási hullámnak, mások összeegyeztethetetlennek tartották a valódi bélyegek és a hamisítványok együtt történő szerepeltetését.

Az én véleményem az, hogy azok, akik a megszállási bélyegeket gyűjtik, azoknak tudniuk kell, hogy ezen a területen a hamisítás **TÉNY**! Hamisították és hamisítják a hivatalos kiadásokat, s már a kezdet kezdetén, de még napjainkban is készítettek és

készítenek olyan nyomatokat, amelyeknek semmi közük a megszálláshoz, csupán a nyerészkedési szándék kapcsán láttak és látnak napvilágot. A két legnevesebb hazai bélyegárverési ház kínálatában, s természetesen más helyeken is, még ma is lehet találkozni olyan csinálmányokkal, amelyeken még ki sem hűlt a festék, annyira frissek. Erről pedig az én véleményem szerit, *tájékoztatni kell* a gyűjtőket. A valódi bélyegek felismeréséhez pedig éppen ennek a szakosztálynak (szakcsoportnak) a működése is segítséget nyújthat, ha másként nem úgy, hogy megismertetjük azokat a gyűjtőket, kollégákat, akiknek a tapasztalata, ismerete garanciát jelenthet. (Erre mondják a „*rosszindulatú*" megszállási bélyeggyűjtők azt, hogy az e terület gyűjtéséhez a pénz és szerencse mellett, komoly szakismeretekre is szükség van, hiszen a hivatalosan kiadott újdonságok megvásárlása gyakorlatilag kockázatmentes. Kisebb-nagyobb szerencsével pedig még különlegességekhez is hozzájuthatunk. A megszállási bélyegeket viszont célszerű alaposan átvizsgálni!)

Ugyanakkor nekem a kétséget kizáróan „*hivatalos*" kiadásokkal is komoly gondjaim vannak. Mit kezdjünk a hivatalos kiadások azon címleteivel, amelyek a „*hivatalos szervek*" megkerülésével láttak napvilágot? Jó példa erre a zágrábi SHS kiadás, a prágai kiadás, de a Nyugat-Magyarországon megjelent kiadások zöménél is előfordulnak ilyen címletek. Tény, hogy például a horvát hatóságok mindössze 41 címletet ismertek el hivatalosnak. Mi van a többivel? Azok a szakértők, akik elvetik a katonai- és magánkiadásokat, ezeket sem fogadják el? Hát nem tudom ...? A *Stark-gyűjtemény* legkiemelkedőbb példányainak kikiáltási és eladási árai kapcsán ezen alaposan el kell gondolkozni!

Ezt figyelembe véve a munkámat végül is *két kötetre* bontottam: az első kötetben a hivatalos kiadások szerepelnek, a másodikban a magán- és katonai kiadások, valamint a spekulációs készítmények. Így az első kötetben tulajdonképpen azokat a bélyegeket soroltam fel – természetesen sokkal jobban részletezve –, amelyek a *Magyar Posta- és Illetékbélyeg Katalógus*, valamint a *Magyar Bélyegek Kézikönyve* című kiadásokban is helyet kaptak.

Mindkét kötetet további két fő területre bontottam. Az első- és a második világháború időszakára. Egy-egy területen belül külön-külön csoportosítottam a megszálló hatalmakhoz kapcsolódó kiadványokat. Így az első világháború időszakában: *francia*, *román*, *jugoszláv*, *olasz*, *osztrák* és *csehszlovák* megszállásról beszéltem. Ugyanakkor önálló címszó alatt szerepelnek a *Nyugat-Magyarország* (*Lajtabánság*) területén megjelent bélyegek, amelyek természetesen nem is megszállási kiadások. A második kötetben ezek mellett még külön említést tettem a *szovjet* megszállás kapcsán keletkezett bélyegekről is.

A felosztásnál így is volt néhány problémám. Az egyik a *Szegeden* kiadott bélyegek kérdése. Ugyanis ezek nem a francia megszálló hatóságok megrendelésére (hozzájárulásával) készültek. De, végül is arra jutottam, hogy a terület (Szeged) francia megszállása nélkül, ez a sorozat biztosan nem jelenhetett volna meg, tehát ide soroltam. A másik probléma az osztrák megszállás kérdése, ami azért is érdekes, mert itt hivatalosan elismert kiadás nem is létezik. A *Gyanafalva* bélyegek (ahogy az osztrákok mondják, a *csendőrkiadmányok*), hivatalos engedély nélkül készültek, s engedély nélkül, esetleg valamiféle katonai vagy csendőri kényszer kapcsán kerültek forgalomba. De közismert az is, hogy az ilyen „futott" levelek zöme is filatéliai készítmény, sokszor hamisított pecséttel. Az osztrák alapbélyegeken lévő

felülnyomatok (*Burgenlands Befreiung*, *Burgen-Land*, *West-Ungarn*) pedig sokkalta inkább nacionalista propaganda kiadványok, mint megszállási bélyegek. Ráadásul a West-Ungarn felülnyomatok egyfajta osztrák ellenes éllel, a Saint-Germain-i békeszerződés életbeléptetése elleni tiltakozásul keletkeztek. Mindemellett szerepel még néhány további olyan *magánkiadás* is a könyv II. kötetében, ami nem is a megszálláshoz, hanem éppen ellenkezőleg, a területgyarapodáshoz, vagy a területátadáshoz kapcsolódik. Egyik kedvencem, a méltatlanul alig ismert, *Somoskőújfalu* visszacsatolása során készült alkalmi bélyegzés. *Kár, hogy kevesen ismerik, mert nem sok területet csatoltak vissza*! De ide sorolható a „*Kassa Ismét magyarok vagyunk!*" felülnyomás, vagy az a szlovák irredenta készítmény is, amelyik a bécsi döntést követő területrendezés során *Cseklész* (Čeklis, ma Bernolákovo) község „*visszatérése*" alkalmából jelent meg.

A második világháború időszakával még több volt a gondom. Ugyanis jogos a kérdés, hogy az *Észak-Erdély*, a *Felvidék, Kárpátalja* vagy a *Délvidék* egyes területeit a szovjet csapatok segítsége mellett a *román*, a *csehszlovák* és a *jugoszláv* csapatok *megszállták*, vagy *visszafoglalták*? Én megszállásnak tekintem. Ez ugyan nem biztos, hogy nagyon tudományos, de érzelmileg – legalábbis számomra – mindenképpen kielégítő. Viszont még nagyobb gondot jelentett a szovjet megszállás kérdése. Nem is csak Kárpátalja területével kapcsolatban (ráadásul mára, már „*kiderült*", hogy *Beregszász*, *Huszt*, *Munkács* ősi ukrán városok). De mi van a *Nyíregyháza* és az *Abony* kiadásokkal? Itt végül is, megint azzal érveltem, hogy a szovjet megszállás nélkül, ezek egészen biztosan nem jelennek meg. Tehát számomra ezek is egyértelműen a megszállás témakörébe tartozó bélyegek és nem helyi kiadások. A megszállás ténye nélküli helyi kiadás (legalábbis szerintem), az 1956-os soproni sorozat.

Az összefoglaló felsorolásban egy-egy sorozatot általában a kiadás helyszínéhez kapcsolható település nevével jelöltem. Néhány kivétel természetesen van, hiszen például a *Baranya* bélyegeket furcsa lenne pécsi kiadásként megjelölni, mint ahogy *Temesvár* sem „fedi le" minden megszállási bélyeggyűjtő gondolatában a *Bánát-Bácska* bélyegeket. A helységnév után minden kiadásnál feltüntettem, hogy az adott sorozat hivatalos-, katonai- vagy magánkiadás, esetleg spekulációs készítmény. Ez utóbbiak szerintem már egyértelmű utalást jelentenek arra, hogy jó lesz vigyázni ezekre a bélyegekre.

A felsorolásnál a magyar alapbélyegek neve és a címletek feltüntetése mellett, *alszámokkal* jeleztem a legfontosabb változatokat. Kiemelt figyelemmel kezeltem a fordított- és kettős nyomatokat, valamint a legismertebb és leggyakoribb nyomási eltéréseket és típushibákat. Megítélésem szerint talán a változatok feltüntetése, de legalábbis az e téren is a teljességre való törekvés, a legértékesebb része munkának. Nagyon sok cikk, leírás – a fent említettek közül is jó néhány – megelégedett azzal, hogy csak az alapbélyegekről szólt részletesen, s a változatokat (sok esetben még a fordított és kettős nyomatokat is) csak épp, hogy megemlítette, azok részletezésétől eltekintett. Holott a gyűjtők körében ezek a legkeresettebb darabok.

Ahol lehetőségem volt rá megadtam a kiadás példányszámát is. Szerintem talán ez az egyik legfontosabb támpont a bélyegek értékeléséhez. Bár az is igaz, hogy a kiadás példányszáma és a ténylegesen meglévő bélyegek között, óriási lehet a különbség, hisz' időközben sok elveszett és megsemmisült. Ezzel együtt én

figyelembe vettem a példányszámot az árak kialakításánál, természetesen az ismertebb katalógusok értékelése, és az árverések eredménye mellett.

Az árakat *€uro* pénznemben adtam meg. Kialakításuknál az ismertebb katalógusok, valamint a közelmúlt hazai és külföldi árveréseinek kikiáltási és leütési árait vettem figyelembe. A külföldi árverések esetében természetesen tekintettel kellett lennem a hazai kereslet-kínálati viszonyokra is. A nagyon kis (10 darab alatti) példányszámban ismert bélyegek árazására nem vállalkoztam, mint ahogy eltekintettem a magánkiadások egy részénél, és a spekulációs készítmények *mindegyikénél* is az árazástól. Ezek bélyegpiaci forgalma természetesen tény, de szerintem sem lenne célszerű, ha a hamisítók kezébe még egy árjegyzéket is odaadnánk.

Amennyire lehetséges volt, minden kiadásnál képekkel illusztráltam azt, hogy milyen bélyegekről van szó. Itt néha a számítógépet is igénybe kellett venni, hiszen ténylegesen létező bélyegek hiányában, az egy-egy előkerült fekete-fehér fénymásolatot csak így tudtam színes változatban bemutatni. Néhány esetben nagyítva mutattam be a különféle nyomások közötti eltéréseket (Debrecen I. és II. lemez, Nyugat-Magyarország II. kiadás: a „halálfejek" nyomóformái stb.) vagy a jellegzetes típushibákat („ ANI" vagy „BAN I" stb.).

Az egyes kiadások végén felsoroltam azokat a legfontosabb (koránt sem minden) kiadványokat, amelyeket felhasználtam az összeállítás készítése során. Sajnos, a könyvnek ez a része komolyan támadható, hiszen jó néhány esetben (főleg a II. kötetben, a katonai- és magánkiadásoknál) – mint már említettem is – nem mindig tudtam megjelölni a forrás szerzőjét, a megjelenés pontos helyét, idejét. Ezzel kapcsolatban örömmel vennék mindenféle segítséget.

Végezetül néhány szót a könyvről: Kezdetben saját használatra szóló munkának tekintettem. Sem szándékom, sem elképzelésem nem volt arra nézve, hogy az elkészített anyagot terjesszem. Természetesen jó néhány kollégának megmutattam, akik közülük viszont többen rögtön igényt is tartottak rá. Ebből eredően már jó néhány példányt kinyomtattam (házilag), s adtam ajándékba, vagy cseréltem el megszállási bélyegekért azokkal, akik ezt kérték. (Ezt a cserelehetőséget – ha igény van rá –, továbbra is fenntartom.) A könyv nyomdai kiadására mindeddig még nem mertem vállalkozni. Egyfelől az anyagi lehetőségeim ezt valószínűleg nem biztosítják, másfelől nincs bennem kereskedői véna. Viszont az is tény, hogy így házilag kinyomtatva, s a jelenlegi formában fűzve –, meglehetősen drága, hiszen a most bemutatott változat önköltségi ára (a szellemi munka nélkül) minimálisan is 10-12.000 forint körül van (papír, nyomtató-festék, fűzés, stb.) Ilyen árak mellett viszont az érdeklődők köre valószínűleg igen csak leszűkül.

Akinek van ötlete, javaslata szívesen fogadom! *Dr. Szigeti Lajos*

---------- o ----------

Megszállási bélyegek a 44. MABÉOSZ-EUROFILA árverésen

Június 13, 10 órára volt meghirdetve a szezon talán utolsó teremárverése, a 44. MABÉOSZ bélyegárverés, melyet az EUROFILA kft. szervezett a Magyar Bélyeggyűjtők Háza III. emeleti termében. Ez a terem kisebb, mint a régi MABÉOSZ árverések hagyományos helyszíne, a 101. terem, így jócskán megtelt a kezdésre.

Mintegy 50-60 érdeklődő gyűlt össze, bár az ebédidő közeledtével érezhetően ritkult a közönség, és a nagy melegben, 12 órakor tartott rövid szünet alatt is alig érkeztek, viszont annál többen elmentek a teremből. A hátralévő tételekre alig 20-25-en licitáltak – de igazából főleg a megbízások domináltak – szükség is volt rájuk, a teremben ülők alig-alig szóltak bele a licitekbe.

Az árverés most sem nélkülözhette a magyar filatéliának sokáig mostohán kezelt ritkaságait, a *helyi, megszállási kiadások és magánposták* bélyegeit.

		kikiáltási/eladási ár	
Arad francia megszállás			
656.	10 K kék felülnyomattal (MPIK 28, 7.000,-)	2.200,-	4.200,-
657.	Összeállítás, 4 db bélyeg (MPIK 20a, 22, 37, 43a)	1.500,-	2.200,-
658.	Pirosszámú zöldportó 6 f próbanyomat	1.800,-	2.200,-

656. tétel

658. tétel

Baranya			
659.	Összeállítás fordított és elcsúszott felülnyomatokból (9 db 11.000,-)	3.300,-	5.000,-
Debrecen román megszállás			
660.	II. kiadás 20 f bérmentesítésű helyi levél cenzúrával	1.500,-	5.000,-
661.	II. kiadás 4 db nyomási illetve fogazási eltérésekkel	2.000,-	4.600,-

660. tétel

662. tétel

663. tétel

664. tétel

Szeged, Magyar Nemzeti Kormány

662.	Hírlapjegy (MPIK 1) balra a bélyegközre tolódott felülnyomattat, „S eged” hiányzó „z” betűs tévnyomattal, ABONYI vizsgálójellel	1.500,-	1.600,-

Temesvár

663.	MPIK 16, 3 Korona/Sürgős 2 fillér fordított felülnyomással	1.800,-	3.800,-

Nyugat-Magyarország

Lajtabánság

664.	III. 2,50/2 f bélyeg (MPIK 31, 3.000,-)	1.000,-	3.200,-
665.	III. Arató 15 Filléres (MPIK 21) használatlan bélyeg fordított felülnyomattal, Bodor garanciabélyegzéssel	2.800,-	-,-
666.	VI. 20 f/20 f hármascsík MAGVARORSZÁG és fili felülnyomathibákkal	6.000,-	6.000,-
667.	VI. 20f/20 f nyolcastömb, 4 betű durva felülnyomathibával + „a” betű 2 változatával	12.000,-	-,-

Prónay (VII.) kiadás

668.	100 K 24-es ívrészlet ívszéllel, fordított bélyegekkel, szép papírránccal, lemezhibákkal	15.000,-	-,-
669.	5 K teljes ívben, középen fordított bélyeg, lemezhibákkal, ívszél nélkül	10.000,-	-,-
670.	1 K bélyeg, vörös helyett kék színű tévnyomat (MPIK 75, Filep garanciabélyegzéssel)	800,-	-,-
671.	10 K bélyeg képbefogazva (MPIK 78, Filep garanciabélyegzéssel)	1.000,-	1.300,-
672.	10 K sötét lila színű vágott próbanyomat, sárga, vastag enyvezéssel (MPIK 78B, Filep garanciabélyegzéssel)	1.000,-	-,-
673.	100 K, jobb oldalon fogazatlan ívszélel és papírránccal (MPIK 80, gumi nélkül, Filep garancia bélyegzéssel)	1.000,-	-,-
674.	2,50 K ívszéli bélyeg, kék helyett vörösnarancs színű tévnyomat (MPIK 76, Filep garanciabélyegzéssel)	800,-	-,-
675.	20 f bélyeg, zöld helyett vörösbarna színű tévnyomat (MPIK 71, Filep garanciabélyegzéssel)	800,-	1.200,-
676.	20 f falcos ívszéli bélyeg papírránccal, az ívszélen szegélyléc-lenyomattal (MPIK 71, Filep garanciabélyegzéssel)	1.000,-	-,-

677.	40 f ívszéli bélyeg 2,5 mm-es papírránccal (MPIK 72, Filep garanciabélyegzéssel)	2.500,-	-,-
678.	50 K bélyeg (MPIK 79), zászló a tornyon tévnyomat (falcos, színes képes Filep tanúsítvány)	5.000,-	-,-
679.	50 K bélyeg, barnáslila helyett narancs színű tévnyomat (MPIK 76, Filep garanciabélyegzéssel)	800,-	-,-
680.	60 f szürkésfekete színű vágott próbanyomat, sárga, vastag enyvezéssel (MPIK 74B, Filep garanciabélyegzéssel)	1.000,-	-,-
681.	Portó 50 f használatlan bélyeg papírránccal (MPIK 81, Filep garanciabélyegzéssel)	1.000,-	-,-

671. tétel

677. tétel

A 18 Nyugat-Magyarország tétel között szerényen meglapult a 664. tétel, mely az 1 000 forintos kikiáltási árról 3 200 forinton – vagyis a katalógus ár felett került leütésre. Érdekes, hogy míg előző árveréseken a sárga, vastag enyvezésű próbanyomatok és a szín tévnyomatok mind elkeltek, itt most ezekből csak egy, a 675. tétel kelt el – igaz másfélszeres áron. Egy gyönyörű, 2,5 mm-es papírráncos bélyeg sem kelt el (677. tétel).

SHS

682.	Összeállítás: fordított és kettős felülnyomások (11 bélyeg 50.000,-)	12.000,-	-,-
683.	1919.05.19. Zágráb képeslap túlélő magyar „ZÁGRÁB” bélyegzéssel, kék katonai cenzúra bélyegzéssel a megszállt Pécsre	1.000,-	1.000,-

Fiume

684.	15 db különféle bélyeg kivágáson	1.500,-	1.500,-
685.	Arató 10 f, Portó 1 f (MPIK 13, 43, 5.800,-)2 db kivágáson	2.500,-	2.500,-

Megszállás összeállítások

686.	Bánát - Bácska, Szeged, Nyugat-Magyarország (9 bélyeg 12.450,-)	3.000,-	-,-

1938-1944. Területváltozások, visszatért bélyegzések

740.	8 db érdekes visszatérés küldemény	3.200,-	-,-
741.	1938.11.06. Levelezőlap csehszlovák bélyeggel, a csehszlovák díjszabás szerint bérmentesítve 'Komárom Visszatért' alkalmi bélyegzéssel Sopronba	1.500,-	-,-
742.	1938.11.12. Flóra szappan reklám-levelezőlap csehszlovák bélyeggel, a csehszlovák díjszabás szerint bérmentesítve „KASSA VISSZATÉRT" gumibélyegzéssel (Mihályfi 1938/161 II. típus, 40 p) – Zirc	1.800,-	2.000,-
743.	1938.11.12. Levelezőlap magyar-csehszlovák vegyes bérmentesítéssel, 'Losonc Visszatért' alkalmi bélyegzéssel Tersztyánszky Ákosnak, a Magyar Királyi Posta vezérigazgatójának címezve	2.000,-	-,-
744.	1938.12.06. Levélke „JOLSVA" postahivatali hely-kelet bélyegzéssel Budapestre	800,-	-,-
745.	18 db levlap, levél, visszatérés lebélyegzéssel	3.000,-	3.200,-
746.	18 db városképes levlap visszatért bélyegzéssel	7.500,-	10.000,-
747.	4 db Felvidék + 2 db Erdély bevonulás képeslap	8.000,-	12.000,-
748.	1940. Román 4 Bani díjjegyes levelezőlap Kelet visszatér (MPIK 671) kiegészítéssel, 'Szászrégen Visszatér' alkalmi bélyegzéssel, cenzúra feljegyzéssel Budapestre! Érdekes vegyes bérmentesítés!	3.000,-	-,-
749.	1940.09.13. A kolozsvári Főteret ábrázoló képeslap, 'Kolozsvár Visszatért' alkalmi bélyegzéssel Budapestre	1.500,-	-,-
750.	95 db klf. délvidéki nyomtatvány sok kisegítő bélyegzéssel	5.000,-	8.000,-
751.	1942-1944. 6 db ajánlott levél Huszt kétnyelvű bélyegzéssel + ragjeggyel	3.200,-	4.600,-
1383.	Templom 20 f bérmentesítésű levél igen ritka, luxus „HÁTMEG / ZAGATJA" kétnyelvű bélyegzéssel + a hátoldalon a körorvos kétnyelvű bélyegzéssel	8.000,-	-,-

742. tétel

748. tétel

Természetesen a 748. tételben szereplő román díjjegyes levelezőlapon csak ál-vegyes bérmentesítés található, mivel a román bélyegek nem voltak bérmentesítésre

felhasználhatóak és nem volt semmiféle „türelmi időszak”! Ez csak az eseményeket nem kellőképpen ismerő gyűjtők tévedése, rosszabbik esetben tudatos ’csúsztatás’ a tájékozatlan gyűjtők megtévesztésére, melynek alapja a Felvidéki visszatérés idején engedélyezett csehszlovák bélyeghasználat, mint amilyent a 741-743. tételeknél láthatunk. A 1383. tétel a póttételek között szerepelt.

1944-1945. Helyi kiadások

752.	Észak-Erdély, Naszód 2 P nyolcas kisív, (MPIK 20.000,-) fogazatlan, garancia nélkül	2.000,-	4.400,-
753.	Magyar és román bélyegek 1 P készpénzfizetési bélyegzéssel címzetlen borítékon „Északerdély 1 P SZÉKELYUDVARHELY Románia”	1.800,-	1.800,-
1384.	Beregszászi kiadású 40/18 f használatlan képeslap, Uzsgorod postabélyegzéssel	12.000,-	-,-
754.	Nyíregyháza I. kiadás, fogazatlan teljes kisívben enyvezetlen papíron, adóhivatali bélyegzés nélkül, benne az eltérő típusú 2 db 40 f bélyeg (magán utánnyomat, garancia nélkül)	5.000,-	5.000,-
755.	Nyíregyháza II. kiadás, az eltérő típusú 2 db 40 f bélyeg, fogazatlan, enyvezetlen papíron (magán utánnyomat, garancia nélkül)	800,-	-,-
756.	Nyíregyháza II. kiadás, fogazatlan teljes kisívben, enyvezetlen papíron, benne az eltérő típusú 2 db 40 f bélyeg (magán utánnyomat, garancia nélkül)	5.000,-	5.000,-
757.	Nyíregyháza I-II. kiadás, fogazatlan sor (4 érték) enyvezetlen papíron, adóhivatali bélyegzés nélkül (magán utánnyomat, garancia nélkül)	800,-	1.200,-
1385.	1945.02.09. Nyíregyháza 20 f díjjegyes futott cenzúrázva Esztergomba. Megviselt, saroknál beszakadás, törés.	25.000,-	-,-

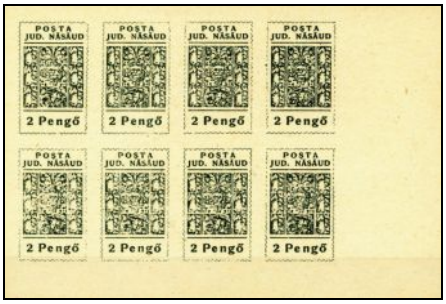

752. tétel

753. tétel

A Nyíregyháza I-II. kiadás bélyegeit vagy íveit tartalmazó tételekhez mindenkinek ajánlom PÁKOZDI LÁSZLÓ: *Nyíregyházi szükségbélyegek, levelezőlapok 1944-45-ben* című, a PHILATELICA folyóirat 78/1 számában megjelent cikkét. Valójában itt a ritkaság a 1385.tételben lévő Nyíregyháza 20 filléres futott, cenzúrázott díjjegyes levelezőlap. Valószínűleg az állapotához képest magas kikiáltási ár miatt nem kelt el (kép a 20. oldalon). A 1384-1385. tételek a póttételek között szerepeltek.

1385. tétel

1129. tétel

Hotelposták, magánposták

1129.	1889. DDSG 10 f, 20 f bélyegek	4.000,-	-,-
1130.	1901. DDSG 20 f, 40 f, 60 f bélyegek	50.000,-	-,-
1131.	1908-1912. 3 db II. oszt. Hohe Rinne küldemény	10.000,-	14.000,-
1391.	ca. 1910. Bisztra képeslap előoldalán 6 H magán-postabélyeggel, postázás nélkül	14.500,-	-,-

2 darab Hohe Rinne küldemény az 1131. tételből

A 1391. tétel a póttételek között szerepelt. *-efel-*

---------- o ----------

Baranya I. kiadás, piros felülnyomatú Arató 5 fillér ötöscsik

A első bélyeg normál, groteszk típusú évszámmal, a második bélyeg első 1 szám alul rövidebb (valószínűleg egyedi hiba), a harmadik bélyegen a második 1 szám felül megszakadt (altípus), a negyedik-ötödik bélyegek antikva típusú évszámokkal. *-efel-*